

Rolnummers 601 t.e.m. 605
Arrest nr. 49/94 van 22 juni 1994

A R R E S T

In zake : de beroepen tot vernietiging van de artikelen 12, 27 en 45 van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, ingesteld door de gemeente Sint-Pieters-Woluwe en anderen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit rechter waarnemend voorzitter L. François en voorzitter L. De Grève, en de rechters K. Blanckaert, L.P. Suetens, P. Martens, Y. de Wasseige en J. Delruelle, bijgestaan door de griffier H. Van der Zwalmen, onder voorzitterschap van rechter waarnemend voorzitter L. François,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de beroepen

Bij verzoekschriften die bij op 7 oktober 1993 ter post aangetekende brieven aan het Hof zijn toegezonden en op 8 oktober 1993 ter griffie zijn ontvangen, vorderen

1. de gemeente Sint-Pieters-Woluwe, vertegenwoordigd door haar college van burgemeester en schepenen, waarvan de kantoren gevestigd zijn in het gemeentehuis, Charles Thielemanslaan 95 te 1150 Brussel, en Jacques Vandenhoute, in zijn hoedanigheid van burgemeester van de gemeente Sint-Pieters-Woluwe,

2. de gemeente Schaarbeek, vertegenwoordigd door haar college van burgemeester en schepenen, waarvan de kantoren gevestigd zijn in het gemeentehuis, Colignonplein te 1030 Brussel, en Francis Duriau, in zijn hoedanigheid van burgemeester van de gemeente Schaarbeek,

3. de gemeente Etterbeek, vertegenwoordigd door haar college van burgemeester en schepenen, waarvan de kantoren gevestigd zijn in het gemeentehuis, Oudergemselaan 117 te 1040 Brussel, en Vincent De Wolf, in zijn hoedanigheid van burgemeester van de gemeente Etterbeek,

die woonplaats hebben gekozen ten kantore van Mr. J. Bourtembourg, advocaat te 1060 Brussel, Zwitserlandstraat 24, de vernietiging van de artikelen 12, 27 en 45 van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 7 april 1993, in zoverre zij de gehele of gedeeltelijke afbraak verbieden van een gebouw dat deel uitmaakt van het onroerende erfgoed dat op de bewaarlijst is ingeschreven of beschermd is, behoudens voorafgaande en uitdrukkelijke toestemming van de Regering, die kan worden gegeven binnen een termijn van 135 dagen na de ontvangst van de aanvraag, en zij een machtigingstoezicht invoeren op de besluiten van de burgemeester waarbij de afbraak van een dergelijk gebouw wordt bevolen; en vorderen

4. de gemeente Elsene, vertegenwoordigd door haar college van burgemeester en schepenen en, voor zover nodig, door de burgemeester van de gemeente Elsene, waarvan de kantoren gevestigd zijn in het gemeentehuis, Elsensesteenweg 168 te 1050 Brussel,

5. de stad Brussel, vertegenwoordigd door haar college van burgemeester en schepenen en, voor zover nodig, door de burgemeester van de stad Brussel, waarvan de kantoren gevestigd zijn in het stadhuis, Grote Markt te 1000 Brussel,

die woonplaats hebben gekozen ten kantore van Mr. Putzeys, Mr. Gehlen en Mr. Leurquin, advocaten te 1060 Brussel, Sint-Bernardusstraat 98, de vernietiging van de artikelen 12, § 7, en 27, § 8, van de voormelde ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed.

Die zaken zijn respectievelijk ingeschreven onder de rolnummers 601 tot 605.

II. *De rechtspleging*

Bij beschikkingen van 8 oktober 1993 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel in elke zaak aangewezen conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Bij beschikking van 13 oktober 1993 heeft het Hof de zaken samengevoegd.

Conform artikel 100 van de bijzondere wet worden de samengevoegde zaken onderzocht door de zetel waarbij de eerste zaak aanhangig is gemaakt en zijn de verslaggevers diegenen die voor de eerste zaak zijn aangewezen.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er ten deze geen reden was om de artikelen 71 en volgende van de voormelde bijzondere wet toe te passen.

Van de beroepen is overeenkomstig artikel 76 van de voormelde bijzondere wet kennisgegeven bij op 4 november 1993 ter post aangetekende brieven, die op 5 en 8 november 1993 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Het bij artikel 74 van de voormelde bijzondere wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 9 november 1993.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering, vertegenwoordigd door haar voorzitter, wiens kabinet gevestigd is te 1000 Brussel, Hertogstraat 7/9, heeft bij op 15 december 1993 ter post aangetekende brief een memorie ingediend.

Afschriften van die memorie zijn conform artikel 89 van de organieke wet overgezonden bij op 4 januari 1994 ter post aangetekende brieven, die op 6 en 10 januari 1994 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Bij brief van 16 december 1993 heeft Mr. J. Bourtembourg, advocaat, aan het Hof een afschrift overgezonden van een beraadslaging van het college van de gemeente Sint-Pieters-Woluwe, waarbij dit besliste afstand te doen van zijn beroep.

Bij brief van 26 januari 1994 heeft dezelfde advocaat het Hof ervan in kennis gesteld dat J. Vandenhaute afstand doet van zijn beroep.

De verzoekende partijen *sub* 2, 3, 4 en 5 hebben elk een memorie van antwoord ingediend, bij respectievelijk op 3 februari 1994, 3 februari 1994, 4 februari 1994 en 4 februari 1994 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikking van 17 maart 1994 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 7 oktober 1994.

Bij beschikking van 4 mei 1994 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de datum van de terechtzitting vastgesteld op 1 juni 1994.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen, die, evenals hun advocaten, van de datum van de terechtzitting op de hoogte zijn gebracht bij op 4 mei 1994 ter post aangetekende brieven, die op 5, 6 en 9 mei 1994 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Bij beschikking van 1 juni 1994 heeft rechter L. François, die de functie van voorzitter waarneemt ten gevolge van de verhindering van voorzitter M. Melchior, rechter P. Martens aangeduid om de zetel aan te vullen.

Op de terechtzitting van 1 juni 1994 :

- zijn verschenen :

. Mr. J. Bourtembourg, advocaat bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partijen *sub* 1 tot 3;

. Mr. A. Verriest, *loco* Mr. J. Putzeys en Mr. S. Gehlen, advocaten bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partijen *sub* 4 en 5;

. Mr. J.-P. Lagasse, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering;

- hebben de rechters Y. de Wasseige en L.P. Suetens verslag uitgebracht;

- zijn voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *Onderwerp van de betwiste bepalingen*

In de eerste paragraaf van artikel 12 van de ordonnantie van 4 maart 1993 worden de werken en de handelingen opgesomd die zonder de toestemming van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering niet mogen worden uitgevoerd aan de onroerende goederen die op de bewaarlijst worden ingeschreven; in de paragrafen 2 tot 6 en in paragraaf 8 worden de voorwaarden waaronder die toestemming kan worden verleend, de geldigheidsduur, alsmede de gevolgen ervan gepreciseerd; paragraaf 7 bepaalt dat de beslissing van de burgemeester om de afbraak van een op de bewaarlijst ingeschreven goed te bevelen, aan de goedkeuring van de Regering is onderworpen.

Artikel 27 bepaalt hetzelfde met betrekking tot de beschermde goederen; in paragraaf 1 ervan zijn evenwel niet alleen de werken opgesomd waarvoor waarschijnlijk een toestemming is vereist, maar ook de werken of handelingen die verboden zijn.

Artikel 45 voorziet in de cumulatieve toepassing van de ordonnantie van 4 maart 1993 en andere teksten die toepasselijk zijn op een goed dat tot het onroerende erfgoed behoort.

IV. *In rechte*

- A -

De argumentatie van de verzoekende partijen in de zaken met rolnummers 601, 602 en 603

A.1.1. Die verzoekende partijen brengen de ontstaansgeschiedenis in herinnering van de artikelen 12 en 27 van de ordonnantie van 4 maart 1993, en met name het advies van de Raad van State waarin kritiek werd gegeven op het onvolledige karakter van het specifieke schorsingstoezicht dat die - toen in het ontwerp stadium verkerende - bepalingen invoerden. De verzoekende partijen merken op dat de gewestwetgever, in plaats van dat advies te volgen, een goedkeuringstoezicht heeft ingevoerd. Tot slot geven zij artikel 12 weer, inzonderheid § 7 ervan, en artikel 27, inzonderheid § 8 ervan, alsmede artikel 45 van de ordonnantie van 4 maart 1993.

A.1.2. Als argument ten aanzien van hun belang om in rechte te treden, voeren de verzoekende partijen aan dat de aangevochten bepalingen « een aantasting (kunnen) inhouden van de bevoegdheden die, inzake politie, bij de gemeentewet aan de burgemeester zijn toegewezen en die ertoe strekken in de gemeente de handhaving van de openbare veiligheid te waarborgen ». Zij maken inzonderheid melding van de exclusieve bevoegdheid die artikel 135 van de Nieuwe Gemeentewet hun zou verlenen. Als grondslag voor het belang van de gemeenten voeren de verzoekende partijen de aansprakelijkheid aan die zij zouden dragen indien een derde door de bouwvallige staat van een gebouw een ongeval zou overkomen.

A.1.3. Het eerste middel is afgeleid uit de schending van de bevoegdheidsverdelende regels, met name van artikel 108 van de Grondwet (nieuw artikel 162) en de artikelen 6, § 1, I, 7°, en 7 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

A.1.3.1. Volgens het eerste onderdeel van dat middel zou het stelsel van de voorafgaande toestemming « dat op algemene wijze op iedere afbraak van een gebouw toepasselijk is » de bevoegdheden die met toepassing van artikel 108 van de Grondwet aan de burgemeester zijn toegewezen, ontregelen « doordat het diens bevoegdheid om de afbraak van een bouwvallig gebouw te bevelen, zou beperken ». Aldus zouden de betwiste bepalingen de artikelen 133 en 135 van de Nieuwe Gemeentewet wijzigen, met overschrijding van de bevoegdheden die bij artikel 6, § 1, I, 7°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 aan het Gewest zijn toegewezen.

A.1.3.2. Volgens het tweede onderdeel van het middel zou het specifieke goedkeuringstoezicht, met name gelet op de termijn die aan de toezichthoudende overheid is toegekend, onevenredig zijn ten aanzien van de doelstelling van bescherming van het onroerende erfgoed. Derhalve zou het een « bevoegdheidsoverschrijding » vormen en de maatregelen die de burgemeester om redenen van openbare veiligheid met betrekking tot bouwvallige gebouwen heeft genomen, « onwerkdadig maken ».

A.1.4. Een tweede middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 6 en *6bis* (nieuwe artikelen 10 en 11) van de Grondwet, doordat « de bestreden bepalingen een onderscheid invoeren tussen de burgemeesters, de gemeenten en de inwoners, naargelang een besluit tot afbraak een gebouw dat op de bewaarlijst is ingeschreven of beschermd is of een ander gebouw treft, aangezien enkel de eerstgenoemde besluiten aan een goedkeuringstoezicht van de Executieve zijn onderworpen ».

Volgens de verzoekende partijen zou geen « redelijk verband van evenredigheid bestaan tussen het doel, namelijk de bescherming van het onroerende erfgoed, en het gevaar dat de inwoners van de gemeenten, de gemeenten en de burgemeesters lopen door de bouwvallige staat van de gebouwen die op de bewaarlijst zijn ingeschreven of beschermd werden, na het verbod van afbraak, behoudens voorafgaande en uitdrukkelijke toestemming van de Executieve, die beschikt over een termijn van 135 dagen om het dossier te behandelen, of goedkeuring, door die Executieve, binnen een termijn van 40 dagen, van de besluiten van de burgemeester ».

De argumentatie van de verzoekende partijen in de zaken met rolnummers 604 en 605

A.2. Na het onderwerp van de betwiste bepalingen in herinnering te hebben gebracht, gaat het verzoekschrift in op de opdrachten die de artikelen 133 en 135, § 2, van de Nieuwe Gemeentewet aan de burgemeester en de gemeente toevertrouwen, alsmede op de strafrechtelijke en burgerrechtelijke gevolgen van de niet-naleving van die artikelen.

Het enig middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 107^{quater} en 108, tweede lid, 2°, en derde lid,

van de Grondwet, artikel 6, § 1, I, 7°, IV, VIII en X, en artikel 7 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Door het goedkeuringstoezicht dat de betwiste bepalingen invoeren, zouden zij de bevoegdheden « van de gemeenten in het algemeen » wijzigen en hun « hetgeen verband houdt met een veilig en vlot verkeer op de openbare wegen » gedeeltelijk ontnemen. Dat veiligheidsaspect zou de bevoegdheden die bij de in het middel bedoelde bijzondere en grondwettelijke bepalingen aan de gewesten zijn toegewezen, te buiten gaan. Ten aanzien van de bevoegdheid die voortvloeit uit artikel 7 van de bijzondere wet oordelen de verzoekende partijen dat zij er niet toe mag leiden dat « de bevoegdheden van de gemeenten onrechtstreeks worden gewijzigd en dat hun organen de werkingsmiddelen worden ontnomen waarover zij beschikken krachtens een norm waarvoor de federale wetgever bevoegd is, en die zij in werking moeten stellen, willen zij niet het risico lopen aansprakelijk te worden gesteld ».

De argumentatie van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

A.3.1. De memorie brengt allereerst in herinnering dat de betwiste ordonnantie werd aangenomen « om het gewest een aan de huidige sociaal-economische context aangepast wettelijk instrument te verschaffen, waarvan de werking niet langer de tekortkomingen vertoont die zijn vastgesteld naar aanleiding van de toepassing van de bestaande wet » (namelijk de wet van 7 augustus 1931). Voorts preciseert de memorie de filosofie die, volgens de parlementaire voorbereiding, respectievelijk aan de inschrijving van een goed op de bewaarlijst en de bescherming ervan ten grondslag lag; de memorie beklemtoont dat de beschermingsmaatregelen waarin de betwiste bepalingen voorzien, in het verlengde liggen van de wetten en decreten die inzake de bescherming van monumenten en landschappen bestaan.

A.3.2. Ten aanzien van de artikelen 12, § 7, en 27, § 8, brengt de memorie de oorspronkelijke vorm in herinnering waarin zij aan de afdeling wetgeving van de Raad van State zijn voorgelegd, de kritische opmerkingen die de Raad van State heeft geformuleerd, alsmede de oorsprong en de motivering van de versie die uiteindelijk is aangenomen. De memorie vergelijkt die versie met de overeenstemmende bepalingen van het decreet van de Franse Gemeenschap van 17 juli 1987 en van het Waalse Wetboek van stedenbouw, om tot het besluit te komen dat de artikelen 12, § 7, en 27, § 8, geen vernieuwing betekenen. Bovendien beklemtoont de memorie dat enkel de besluiten tot afbraak aan een goedkeuringstoezicht zijn onderworpen, terwijl alle andere maatregelen van politie of veiligheid onder de bevoegdheid van de gemeentelijke overheden alleen blijven vallen.

Ten aanzien van artikel 45 legt de memorie uit dat de rechtspraak van de Raad van State erin is getransponeerd.

A.3.3. Ten aanzien van de ontvankelijkheid van de beroepen wordt in de memorie gewezen op het feit dat de verzoekende partijen het afschrift van de beslissingen om de beroepen in te stellen nog niet hebben voorgelegd, beslissingen waarvoor, volgens de Gewestregering, het schepencollege bevoegd is, na toestemming van de gemeenteraad.

A.3.4. Omtrent het belang van de verzoekers om in rechte te treden, brengt de memorie allereerst bepaalde beginselen in herinnering, die uit de rechtspraak van de Raad van State en het Arbitragehof zijn afgeleid. De memorie betwist het belang van de verzoekende partijen ten aanzien van artikel 12, §§ 1 tot 6 en 8, en ten aanzien van artikel 27, §§ 1 tot 7 en 9, aangezien die bepalingen hun bevoegdheden en prerogatieven geenszins aantasten.

Ten aanzien van de artikelen 12, § 7, en 27, § 8, wijst de Regering erop dat de burgemeester de bevoegdheid behoudt om de besluiten tot afbraak en de andere maatregelen van politie te nemen; enkel de eerstgenoemde maatregelen zijn aan een specifiek goedkeuringstoezicht onderworpen.

Omtrent artikel 45 wordt opgemerkt dat in de verzoekschriften geen enkel middel is aangevoerd tegen dat artikel.

A.3.5. Vervolgens onderzoekt de memorie, subsidiair, de twee middelen die de verzoekende partijen hebben aangevoerd.

Ten aanzien van het eerste middel in de zaken met rolnummers 601 tot 603 en het enig middel in de zaken met rolnummers 604 en 605

A.3.6. De memorie betwist allereerst dat artikel 12, §§ 1 tot 6 en 8, en artikel 27, §§ 1 tot 7 en 9, van de ordonnantie inbreuk maken op de prerogatieven die de gemeentewet aan de verzoekende partijen verleent; die artikelen zouden geenszins tot gevolg hebben « dat hun bevoegdheid om de afbraak van een bouwvallig gebouw te bevelen, volledig teniet wordt gedaan » en zij zouden de artikelen 133 en 135 van de gemeentewet niet wijzigen.

Voorts verwijst de Brusselse Hoofdstedelijke Regering naar de artikelen 6, § 1, I, 7°, en 7 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 om een grondslag te bieden voor de gewestbevoegdheid; daaruit zou voortvloeien dat de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest als enige bevoegd zou zijn om inzake monumenten en landschappen te bepalen welke handelingen van de gemeenten aan toezicht zijn onderworpen, om de wijze van toezicht te kiezen en om de procedure ervan te organiseren.

Het onevenredige karakter van de ordonnantie ten aanzien van de nagestreefde doelstelling zou neerkomen op een probleem van inwerkingstelling, dat aan de toetsing van het Hof ontsnapt, zodat dat onderdeel van het middel niet-ontvankelijk zou zijn. Subsidiair wordt het onevenredige karakter betwist.

De memorie betwist het argument volgens hetwelk de afkeuring van een besluit tot afbraak tot gevolg zou hebben dat dat besluit geen effect kan sorteren, zodat het Gewest een federale aangelegenheid zou hebben geregeld; de memorie oordeelt dat dit een normaal gevolg is van een toezichtsmaatregel, waarover nooit werd geoordeeld dat hij een wijziging van de bevoegdheden van het ondergeschikte bestuur zou inhouden.

Ten aanzien van het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en 6bis) (zaken met rolnummers 601 tot 603)

A.3.7. De betwiste bepalingen zouden geen enkel verschil in behandeling invoeren tussen de inwoners, de burgemeesters en de gemeenten die tot het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest behoren; het verschil in behandeling ten aanzien van de andere gewesten zou het normale gevolg zijn van de regionalisering van de aangelegenheid van de monumenten en landschappen.

Het verschil in behandeling tussen de besluiten tot afbraak, naargelang zij al dan niet betrekking hebben op gebouwen die op de bewaarlijst zijn ingeschreven of beschermd zijn, is geen verschil in behandeling tussen personen.

Tot slot wordt « ten overvloede » gewezen op het feit dat de keuze van een goedkeuringstoezicht in plaats van een vernietigingstoezicht evenredig zou zijn ten aanzien van de nagestreefde doelstelling : met betrekking tot goederen die met name een historische, archeologische of artistieke waarde hebben, kan door een dergelijke keuze worden vermeden dat zij worden afgebroken voordat een gewoon vernietigingstoezicht wordt uitgeoefend. Voor het overige wordt gewezen op het feit dat de termijn van veertig dagen slechts een maximum is, en dat de minister heeft bepaald dat, in dringende gevallen, « de goedkeuring zou plaatsvinden binnen een termijn die niet wordt geteld in dagen, maar wel in uren ».

De memorie van antwoord in de zaken met rolnummers 601 tot 603

A.4.1. Ten aanzien van de ontvankelijkheid van het beroep antwoorden de verzoekende partijen dat zowel de beslissing van het college als de toestemming van de gemeenteraad aan het Hof werden overgezonden. De burgemeesters zouden daarentegen geenszins de toestemming nodig hebben om in rechte te treden, aangezien zij een prerogatief verdedigen dat hun eigen is.

In verband met de ontstentenis van belang die door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering is aangevoerd, verantwoordt de verzoekende partijen hun belang om het geheel van de artikelen 12 en 27 te betwisten door zich te beroepen op het feit dat de burgemeesters, in geval van vernietiging van het bijzondere stelsel waarin de respectieve paragrafen 7 en 8 van die artikelen voorzien, onder het algemene stelsel zouden vallen dat bij de andere paragrafen van die bepalingen is georganiseerd en dat « nog veel draconischer en klaarblijkelijk volkomen onaangepast is aan de doelstellingen van algemeen belang die de gemeentelijke overheden nastreven ». Met betrekking tot artikel 12, § 7, en artikel 27, § 8, betogen de verzoekende partijen nogmaals dat die bepalingen, al was het maar tijdelijk, inbreuk maken op de prerogatieven van de burgemeesters en dat zij tot gevolg zouden kunnen hebben dat de gemeente en de burgemeester aansprakelijk worden gesteld indien zich een ongeval zou voordoen.

Tot slot zou, wat artikel 45 betreft, de cumulatieve toepassing terzijde moeten worden geschoven - en zou de bepaling derhalve moeten worden vernietigd - « aangezien het Arbitragehof in geval van toepassing van artikel 133 van de gemeentewet zou hebben beslist dat de voorschriften van de ordonnantie niet toepasselijk zouden zijn ».

Ten aanzien van het eerste middel, eerste onderdeel

A.4.2. De verzoekende partijen herhalen dat zij enkel ingeval het Hof artikel 12, § 7, en artikel 27, § 8, zou vernietigen, zouden worden onderworpen aan het algemene stelsel dat bij de andere paragrafen van die bepalingen is georganiseerd : dat zou tot gevolg hebben dat « de bevoegdheid van de burgemeesters om de afbraak van bouwvallige gebouwen te bevelen, waarover zij krachtens de artikelen 133 en 135 van de gemeentewet beschikken » zonder meer ongedaan wordt gemaakt en dat « op onredelijke wijze » inbreuk wordt gemaakt op de bevoegdheden en de autonomie van de gemeenten, die zijn vastgelegd in artikel 108 van de Grondwet, en dat derhalve ook inbreuk wordt gemaakt op de federale bevoegdheden.

Ten aanzien van het eerste middel, tweede onderdeel

A.4.3. De verzoekende partijen bevestigen dat dat onderdeel betrekking heeft op de eerbiediging van het evenredigheidsbeginsel, dat elke wetgever bij de uitoefening van zijn bevoegdheden moet naleven; de vaststelling van een termijn van veertig dagen, tijdens welke iedere door de burgemeester bevolen afbraak wordt opgeschort, is onevenredig ten opzichte van de daadwerkelijke bescherming van het onroerende erfgoed, met name in vergelijking met de termijn die in de andere wetgevingen van de gewesten en de gemeenschappen is toegepast.

Ten aanzien van het tweede middel

A.4.4. De verzoekende partijen preciseren allereerst dat het verschil in behandeling zich voordoet « tussen de bevolking van die gemeenten waarvan de veiligheid verschillend wordt gewaarborgd ten aanzien van de bouwvallige gebouwen, naargelang het besluit tot afbraak een gebouw dat op de bewaarlijst is ingeschreven of een ander gebouw treft ». Er zou een onevenredigheid bestaan tussen de doelstelling, namelijk de bescherming van het onroerende erfgoed, en de gevaren die de inwoners van de gemeenten, de burgemeesters en de gemeenten lopen.

De memorie van antwoord in de zaken met rolnummers 604 en 605

A.5.1. Na enkele algemene kritische opmerkingen over de argumentatie die de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in haar memorie heeft ontwikkeld, verantwoordt de verzoekende partijen de ontvankelijkheid van hun beroep op de hiervoor weergegeven manier (A.4.1, eerste zin). Ten aanzien van hun belang om in rechte te treden, geven de verzoekende partijen weliswaar toe dat de andere veiligheidsmaatregelen dan de afbraak aan het goedkeuringstoezicht ontsnappen, maar zij beklemtonen dat een besluit tot afbraak, ingevolge de betwiste bepalingen, in het beste geval pas na veertig dagen zal kunnen worden uitgevoerd, of zelfs nooit zal kunnen worden uitgevoerd indien de goedkeuring wordt geweigerd, met de eventueel daaruit voortvloeiende problemen van aansprakelijkheid van dien, als zich in die periode een ongeval zou voordoen.

A.5.2. Ten gronde betwisten de verzoekende partijen het parallelisme dat de Brusselse Hoofdstedelijke Regering maakt tussen het goedkeuringstoezicht, enerzijds, en de vernietiging door een toezichthoudende overheid of de Raad van State, anderzijds, op grond dat precies in dat laatste geval de handeling kan worden uitgevoerd, in tegenstelling tot de handeling die aan goedkeuring is onderworpen.

De vraag die in werkelijkheid is gesteld, is of « de gewesten een specifiek toezicht kunnen organiseren ten aanzien van handelingen die worden verricht bij de uitoefening van een bevoegdheid die de federale wetgever aan een ondergeschikt bestuur heeft toegewezen in het kader van een bevoegdheid die hem eigen is ».

In hun analyse van het specifieke toezicht in het kader van artikel 7 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 beklemtonen de verzoekende partijen dat dat toezicht moet plaatsvinden in de aangelegenheden waarvoor de wetgever die dat toezicht wenst te organiseren, bevoegd is. Derhalve zou het Gewest « bevoegd zijn om hetgeen onder de monumenten en landschappen valt, aan een specifiek toezicht te onderwerpen, maar die bevoegdheid staat (zou) het Gewest niet toe(staan) de uitoefening van een bevoegdheid die de federale wetgever aan de gemeenten heeft toevertrouwd in een domein waarvoor hij bij uitsluiting bevoegd is, onwerkdadig te maken ». Het zou de gemeenten « niet onrechtstreeks een bevoegdheid kunnen ontnemen die hun door de federale wetgever werd toegewezen en die derhalve door hem alleen zou kunnen worden uitgebreid of beperkt ».

- B -

De betwiste bepalingen

B.1. De bestreden bepalingen luiden :

« Art. 12, § 1. Zonder voorafgaande en schriftelijke toestemming van de Executieve is het verboden om :

1° aan een goed behorend tot het op de bewaarlijst ingeschreven onroerende erfgoed, de volgende werken uit te voeren :

- a) het volledig of gedeeltelijk afbreken;
- b) het volledig of gedeeltelijk restaureren;
- c) het volledig of gedeeltelijk verplaatsen;
- d) het verbouwen of veranderen;
- e) het uitzicht ervan wijzigen;

2° een dergelijk goed te gebruiken of het gebruik ervan zodanig te wijzigen dat het zijn waarde verliest volgens de maatstaven bepaald in artikel 2, 1°;

3° in een dergelijk goed opgravingen te doen of onderzoek te verrichten.

§ 2. De vergunning vervalt indien de vergunninghouder binnen twee jaar na de afgifte niet duidelijk met de uitvoering van de werken waarvoor ze toegekend werd, begonnen is. Bij onderbreking van de werkzaamheden gedurende meer dan een jaar vervalt de vergunning eveneens. De onderbreking van de werkzaamheden kan worden bewezen door alle rechtsmiddelen.

Op aanvraag van de begunstigde kan de Executieve de vergunning echter verlengen voor een periode van één jaar. De aanvraag tot verlenging moet ingediend worden ten minste twee maanden voor het verstrijken van de bij het eerste lid bedoelde termijn van twee jaar.

§ 3. De Executieve kan de in de eerste paragraaf bedoelde vergunning slechts verlenen op het eensluidend advies van de Commissie.

De Executieve legt de vergunningsaanvraag om advies voor aan de Commissie binnen dertig dagen na de indiening van de aanvraag. Binnen dertig dagen na de ontvangst van het verzoek van de Executieve geeft de Commissie kennis van haar advies. Indien de Commissie na het verstrijken van die termijn haar advies niet ter kennis heeft gebracht van de Executieve, kan deze, bij een ter post aangetekende brief, aan de Commissie een rappelbrief sturen. Heeft de Executieve geen advies ontvangen van de Commissie bij het verstrijken van een nieuwe termijn van vijftien dagen ingaand op de datum waarop de rappelbrief ter post is afgegeven, dan wordt de procedure voortgezet.

§ 4. De erfdienstbaarheden die ontstaan uit de wets- of verordeningsbepalingen inzake de wegen- en bouwpolitie zijn niet van toepassing op de goederen behorend tot het op de bewaarlijst ingeschreven onroerende erfgoed indien zij maatregelen ten gevolge kunnen hebben die verboden zijn uit hoofde van § 1.

§ 5. De Executieve bepaalt de vorm en de inhoud van de vergunningsaanvraag en de procedure voor het verlenen hiervan.

De beslissing van de Executieve moet worden genomen binnen negentig dagen na de ontvangst van de aanvraag.

Wanneer deze termijn verstreken is, kan de aanvrager, bij een ter post aangetekende brief, een rappelbrief sturen aan de Executieve indien er betreffende deze aanvraag geen beslissing werd genomen.

Heeft de aanvrager geen beslissing ontvangen bij het verstrijken van een nieuwe termijn van vijfenveertig dagen te rekenen vanaf de verzending van de aangetekende rappelbrief, dan mag hij zonder verdere formaliteiten overgaan tot het uitvoeren van de werken of het verrichten van de handelingen, in naleving van de aanwijzingen van het dossier dat hij ingediend heeft alsmede van alle andere wets- en verordeningsbepalingen die van toepassing zijn.

§ 6. De vergunningen verleend met toepassing van alle andere wets- en verordeningsbepalingen ontslaan de begunstigde niet van de verplichting om zich te gedragen naar de voorschriften van § 1.

§ 7. In afwijking van de artikelen 133 en 135 van de nieuwe gemeentewet en artikel 67 van het koninklijk besluit van 10 december 1970 houdende de Huisvestingscode, kan de burgemeester het gedeeltelijk of volledig afbreken van een goed dat ingeschreven is op de bewaarlijst, niet bevelen zonder kennis te geven van zijn beslissing aan de Executieve.

De beslissing van de burgemeester behoeft de goedkeuring van de Executieve.

Deze beslissing van de burgemeester wordt van rechtswege uitvoerbaar als er binnen veertig dagen te rekenen vanaf de ontvangst van kennisgeving van de burgemeester geen tegenstrijdige beslissing uitgebracht werd.

§ 8. Het goed behorend tot het op de bewaarlijst ingeschreven onroerende erfgoed wordt automatisch opgenomen in de inventaris. »

« Art. 27, § 1. Het is verboden :

1° een goed dat behoort tot het beschermde onroerende erfgoed gedeeltelijk of volledig af te breken;

2° een dergelijk goed te gebruiken of het gebruik ervan zodanig te wijzigen dat het zijn waarde verliest volgens de maatstaven bepaald in artikel 2, 1°;

3° in een dergelijk goed werkzaamheden uit te voeren zonder rekening te houden met bijzondere behoudsvoorwaarden.

§ 2. Het is verboden zonder een voorafgaande en schriftelijke vergunning van de Executieve, aan een goed behorend tot het beschermde onroerende erfgoed, de hierna vermelde werkzaamheden uit te voeren :

- a) het volledig of gedeeltelijk restaureren;
- b) in een dergelijk goed opgravingen doen of onderzoeken verrichten;
- c) het volledig of gedeeltelijk verplaatsen;
- d) het uitzicht ervan wijzigen.

§ 3. De vergunning vervalt indien de vergunninghouder binnen twee jaar na afgifte niet duidelijk met de uitvoering van de werken waarvoor ze toegekend werd, begonnen is. Bij onderbreking van de werkzaamheden gedurende meer dan een jaar vervalt de vergunning eveneens. De onderbreking van de werkzaamheden kan worden bewezen door alle rechtsmiddelen.

Op aanvraag van de vergunninghouder kan de Executieve de vergunning echter verlengen voor een periode van één jaar. De aanvraag tot verlenging moet ingediend worden ten minste twee maanden voor het verstrijken van de bij het eerste lid bedoelde termijn van twee jaar.

§ 4. De Executieve kan de in § 2 bedoelde vergunning slechts verlenen op eensluidend advies van de Commissie.

De Executieve legt de vergunningsaanvraag om advies, binnen dertig dagen na de indiening van de aanvraag, voor aan de Commissie. Binnen dertig dagen na ontvangst van het verzoek van de Executieve geeft de Commissie kennis van haar advies. Indien de Commissie na het verstrijken van die termijn haar advies niet ter kennis heeft gebracht van de Executieve, kan deze, bij een ter post aangetekende brief, aan de Commissie een rappelbrief sturen. Heeft de Executieve geen advies ontvangen van de Commissie bij het verstrijken van een nieuwe termijn van vijftien dagen ingaand op de datum waarop de rappelbrief ter post is afgegeven, dan wordt de procedure voortgezet.

§ 5. De erfdiensbaarheden die ontstaan uit wets- of verordeningsbepalingen inzake de wegen- en bouwpolitie zijn niet van toepassing op de goederen van het beschermde onroerende erfgoed indien zij maatregelen ten gevolge kunnen hebben die verboden zijn uit hoofde van de §§ 1 en 2.

§ 6. De Executieve bepaalt de vorm en de inhoud van de vergunningsaanvraag en de procedure voor het verlenen hiervan.

De beslissing van de Executieve moet genomen worden binnen negentig dagen na de ontvangst van de aanvraag.

Wanneer deze termijn verstreken is, kan de aanvrager, bij een ter post aangetekende brief, een rappelbrief sturen aan de Executieve indien er betreffende deze aanvraag geen beslissing werd genomen.

Heeft de aanvrager geen beslissing ontvangen bij het verstrijken van een termijn van vijfenveertig dagen te rekenen van de verzending van de rappelbrief, dan mag hij zonder verdere formaliteiten overgaan tot het uitvoeren van de werken of het verrichten van de handeling in naleving van de aanwijzingen van het dossier dat hij ingediend heeft alsook van alle andere wets- en verordeningsbepalingen die van toepassing zijn.

§ 7. De vergunningen verleend met toepassing van alle andere wets- en verordeningsbepalingen ontslaan de begunstigde niet van de verplichting om zich te gedragen naar de voorschriften van §§ 1 en 2.

§ 8. In afwijking van de artikelen 133 en 135 van de nieuwe gemeentewet en artikel 67 van het koninklijk besluit van 10 december 1970 houdende de Huisvestingscode, kan de burgemeester het gedeeltelijk of volledig afbreken van het beschermde goed niet bevelen zonder kennis te geven van zijn beslissing aan de Executieve.

De beslissing van de burgemeester behoeft de goedkeuring van de Executieve.

De beslissing van de burgemeester wordt van rechtswege uitvoerbaar als er binnen veertig dagen te rekenen vanaf de ontvangst van kennisgeving van de burgemeester geen tegenstrijdige beslissing uitgebracht werd.

§ 9. Het goed behorende tot het beschermde onroerende erfgoed wordt automatisch opgenomen in de inventaris. »

« Art. 45. Wanneer deze ordonnantie en een andere wettekst van toepassing zijn op een goed dat behoort tot het onroerende erfgoed, zijn de gevolgen en verplichtingen van beide van toepassing. »

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

B.2.1. De Brusselse Hoofdstedelijke Regering betwist dat de verzoekende partijen de beroepen kunnen instellen.

B.2.2. Bij het Hof zijn vernietigingsberoepen ingesteld door twee types van verzoekers : enerzijds, gemeenten vertegenwoordigd door hun college van burgemeester en schepenen en, anderzijds, burgemeesters.

Ten aanzien van de verzoekende gemeenten

B.3.1. Naar luid van de artikelen 123, 8°, en 270 van de Nieuwe Gemeentewet is het college van burgemeester en schepenen belast met het voeren van de rechtsgedingen van de gemeente, mits machtiging van de gemeenteraad, die kan worden voorgelegd tot de sluiting der debatten.

B.3.2. Ten aanzien van de gemeenten Schaarbeek, Etterbeek, Elsene en Brussel blijkt uit het dossier dat hun colleges van burgemeester en schepenen hebben beslist de beroepen in te stellen, respectievelijk bij beslissingen van 12 mei, 30 september, 1 oktober en 17 september 1993. Zij werden daartoe gemachtigd bij besluit van hun

gemeenteraden, respectievelijk op 27 oktober, 25 november, 21 oktober en 20 september 1993.

Ten aanzien van de gemeente Sint-Pieters-Woluwe blijkt uit het dossier dat het college van burgemeester en schepenen op 4 oktober 1993 heeft beslist voor het Hof in rechte te treden, maar niet dat het daartoe zou zijn gemachtigd door de gemeenteraad; derhalve is het beroep dat de gemeente Sint-Pieters-Woluwe heeft ingesteld (zaak met rolnummer 601) niet-ontvankelijk. Daaruit volgt dat het verzoek om afstand dat het college bij besluit van 25 oktober 1993 heeft ingediend, zonder voorwerp is.

Ten aanzien van de verzoekende burgemeesters

B.3.3. In de uitoefening van zijn taak als hoofd van de administratieve gemeentepolitie, heeft de burgemeester een eigen bevoegdheid in het kader van de opdrachten die hem bij artikel 133, tweede lid, van de Nieuwe Gemeentewet zijn toevertrouwd. Derhalve vermogen de verzoekende burgemeesters de vernietiging te vorderen van bepalingen die betrekking hebben op hun prerogatieven.

Ten aanzien van de vraag tot afstand

B.4. Op 26 januari 1994 werd aan het Hof de vraag tot afstand vanwege de burgemeester van de gemeente Sint-Pieters-Woluwe, J. Vandenhaute, toegestuurd.

Niets belet dat het Hof de afstand toewijst in de zaak met rolnummer 601.

Ten aanzien van het belang

B.5. Alle verzoekende partijen vorderen de vernietiging van de artikelen 12, § 7, en 27, § 8, van de ordonnantie van 4 maart 1993.

De verzoekende partijen in de zaken met rolnummers 602 en 603 vorderen bovendien de vernietiging van de paragrafen 1 tot 6 en 8 van artikel 12, van de paragrafen 1 tot 7 en 9 van artikel 27, alsmede van artikel 45.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering betwist het belang van de verzoekende partijen.

Ten aanzien van het belang met betrekking tot de artikelen 12, § 7, en 27, § 8

B.5.1. Artikel 135, § 2, van de Nieuwe Gemeentewet geeft de gemeenten de opdracht «(te) voorzien, ten behoeve van de inwoners, in een goede politie, met name over de zindelijkheid, de gezondheid, de veiligheid en de rust op de openbare wegen en plaatsen en in openbare gebouwen». Inzonderheid is «alles wat verband houdt met een veilig en vlot verkeer op openbare wegen, straten, kaden en pleinen, hetgeen omvat (...) het slopen of herstellen van bouwvallige gebouwen (...)», hun toevertrouwd (artikel 135, § 2, 1°), alsmede «het nemen van de passende maatregelen om rampen en plagen, zoals brand, epidemieën en epizoötiën te voorkomen en het verstrekken van de nodige hulp om ze te doen ophouden» (artikel 135, § 2, 5°). Krachtens artikel 133, tweede lid, van dezelfde wet, is de burgemeester «in het bijzonder belast met de uitvoering van de politiewetten, de politiedecreten, de politieordonnanties, de politieverordeningen en de politiebepsluiten», en met name met de politie-opdrachten die voormeld artikel 135, § 2, aan de waakzaamheid van de gemeentelijke overheden toevertrouwt.

Overigens belast artikel 67 van het koninklijk besluit van 10 december 1970 houdende de Huisvestingscode de burgemeester met het nemen van de maatregelen die het bestaan van ongezonde woningen vereist in het belang van de openbare hygiëne.

Door aan een goedkeuringstoezicht te onderwerpen de besluiten waarbij de burgemeester, op grond van een van die bepalingen, de volledige of gedeeltelijke afbraak beveelt van een bouwvallig of ongezond goed, wanneer dat goed op de bewaarlijst is ingeschreven of beschermd is, hebben de artikelen 12, § 7, en 27, § 8, tot gevolg dat de uitvoering van die politiemaatregel is opgeschort. Die bepalingen kunnen dan ook zowel de gemeenten als de burgemeesters rechtstreeks en ongunstig raken in de uitvoering van de hun toevertrouwde politie-opdrachten.

Zij hebben er derhalve belang bij de artikelen 12, § 7, en 27, § 8, van de ordonnantie van 4 maart 1993 aan te vechten.

Ten aanzien van het belang met betrekking tot artikel 12, §§ 1 tot 6 en § 8, artikel 27, §§ 1 tot 7 en § 9, en artikel 45

B.5.2. De vernietiging van die bepalingen wordt slechts gevorderd ingeval het Hof de artikelen 12, § 7, en 27, § 8, zou vernietigen. Derhalve is het nodig de beslissing over het belang van de verzoekers in dit verband voor te behouden.

Ten gronde

Ten aanzien van de artikelen 12, § 7, en 27, § 8

B.6. De verzoekende partijen in de zaken met rolnummers 602 en 603 voeren twee middelen aan. Het eerste is afgeleid uit de schending van artikel 162 van de Grondwet (vroeger artikel 108), van artikel 6, § 1, I, 7°, en van artikel 7 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. Het tweede middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en 6bis).

De verzoekende partijen in de zaken met rolnummers 604 en 605 leiden een enig middel af uit de schending van de artikelen 39 en 162 van de Grondwet (vroegere artikelen 107^{quater} en 108), van artikel 6, § 1, I, 7°, IV, VIII en X, en van artikel 7 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Ten aanzien van de schending van de bevoegdheidsverdelende regels

B.7. Voor zover zij er niet anders over hebben beschikt, hebben de grondwetgever en de bijzondere wetgever aan de gemeenschappen en de gewesten volledige bevoegdheid toegekend tot het uitvaardigen van de regels die eigen zijn aan de hun toegewezen aangelegenheden.

In de uitoefening van hun bevoegdheden vermogen de gemeenschappen en de gewesten bepaalde opdrachten toe te vertrouwen aan gedecentraliseerde overheden en de wijze te regelen waarop die opdrachten moeten worden uitgevoerd; die bevoegdheidstoewijzingen omvatten noodzakelijkerwijze de bevoegdheid om het specifieke toezicht te organiseren dat in verband staat met die opdrachten, zoals is bevestigd bij artikel 7, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

B.8.1. De gewesten, die bevoegd zijn voor de monumenten en landschappen krachtens artikel 6, § 1, I, 7°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, gewijzigd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988, en artikel 4 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, zijn bevoegd om een specifiek toezicht in die aangelegenheid te organiseren.

Naar luid van de memorie van toelichting van het ontwerp dat de bijzondere wet van 8 augustus 1988 tot hervorming der instellingen is geworden, omvat de bevoegdheid inzake monumenten en landschappen « het geheel van de maatregelen die de identificatie, het behoud, de classering, het onderhoud, de restauratie, de instandhouding, de valorisatie, het beheer, de promotie en de subsidiëring van monumenten, architecturale gehelen en landschappen beogen » (*Gedr. St.*, Kamer, B.Z. 1988, nr. 516/1, p. 6).

B.8.2. De ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed stelt die bevoegdheid in werking, met name door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering de opdracht toe te vertrouwen een inventaris op te maken van het onroerende erfgoed van het Gewest en de

goederen te bepalen die op de bewaarlijst moeten worden ingeschreven of beschermd moeten worden, alsmede door de gevolgen en de modaliteiten van die maatregelen vast te stellen.

Blijkens de analyse van de ordonnantie in haar geheel heeft de gewestwetgever de gemeentelijke overheden in velerlei opzicht betrokken bij het nastreven van die doelstelling van behoud van het Brusselse onroerende erfgoed. Aldus kan het college van burgemeester en schepenen voorstellen een goed te laten inschrijven in de inventaris (artikel 4) en op de bewaarlijst (artikel 7), alsook de bescherming (artikel 18) of de onteigening ervan (artikel 34) voorstellen; hij kan ook de schrapping van de bewaarlijst (artikel 16) of de opheffing van de bescherming ervan (artikel 31) voorstellen. De gemeenten worden ingelicht over de genomen beschermingsmaatregelen, en zorgen zelfs voor de bekendmaking ervan (artikel 6, artikel 7, § 3, artikel 9, § 1, artikel 13, § 3, artikel 19, § 1, artikel 24); zij worden geraadpleegd omtrent de beschermingsontwerpen (artikel 21) en kunnen ertoe worden gebracht de werken tot behoud te financieren (artikel 32). Tot slot krijgen de ambtenaren en technische beambten van de gemeenten die door de Gewestregering zijn aangewezen, de bevoegdheid om de inbreuken op de bepalingen van de ordonnantie op te sporen en vast te stellen (artikel 35) en kunnen zij bevelen onmiddellijk de werken te onderbreken die worden uitgevoerd met schending ervan (artikel 36).

B.9. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, dat bevoegd is om aan de regeling die het inzake monumenten en landschappen uitvaardigde, een specifiek toezicht te koppelen, heeft bedoeld dit te doen door het aannemen van de artikelen 12, § 7, en 27, § 8, van de ordonnantie van 4 maart 1993. De beslissing om een op de bewaarlijst ingeschreven of beschermd goed af te breken - ook al wordt zij genomen om redenen van veiligheid of gezondheid - heeft immers in essentie betrekking op het behoud van het patrimonium.

Evenwel moet worden nagegaan of de gewestwetgever die bevoegdheid ook daadwerkelijk heeft uitgeoefend.

B.10. De organisatie van een specifiek toezicht omvat het bepalen van de handelingen waarop het toezicht slaat, van het procédé van toezicht, van de toezichthoudende overheid en van de wezenlijke elementen van de procedure.

De maatregel van toezicht die de gewestwetgever heeft gekozen, is een goedkeuringstoezicht.

Het heeft betrekking op de besluiten waarbij de burgemeester de gehele of gedeeltelijke afbraak beveelt van een goed dat op de bewaarlijst is ingeschreven of beschermd is. De aangeduide toezichthoudende overheid is de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. Tot slot is gepreciseerd dat van het besluit kennis moet worden gegeven aan de Gewestregering, dat deze vanaf de ontvangst van die kennisgeving beschikt over een termijn van veertig dagen om de beslissing van de gemeente niet goed te keuren en dat het besluit van rechtswege uitvoerbaar wordt wanneer de beslissing binnen die termijn niet wordt afgekeurd.

Uit hetgeen voorafgaat volgt dat de ordonnantie van 4 maart 1993, bij de artikelen 12, § 7, en 27, § 8, op daadwerkelijke wijze een specifiek toezicht heeft georganiseerd in de zin van artikel 7, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

B.11. Volgens de verzoekende partijen zou dat goedkeuringstoezicht evenwel onevenredig zijn, doordat het inbreuk zou maken op de bevoegdheden die aan de federale wetgever zijn toegewezen bij artikel 162, tweede lid, van de Grondwet (vroeger artikel 108, tweede lid), op grond waarvan laatstgenoemde bepaalde politietaken aan de burgemeesters heeft toevertrouwd. Het «(zou) de organen (van de gemeenten) de werkingsmiddelen (...) (ontnemen) waarover zij beschikken, krachtens een norm waarvoor de federale wetgever bevoegd is» (zaken met rolnummers 604 en 605). Het zou leiden tot «een opschorting van de maatregelen die de burgemeester om redenen van openbare veiligheid met betrekking tot bouwvallige gebouwen heeft genomen binnen een termijn waarvan de duur, ten opzichte van een hypothetisch dringende toestand, de uitvoeringsbevoegdheid van de burgemeester ter zake onwerkbaar kan maken» (zaken met rolnummers 602 en 603).

B.11.1. Het Hof merkt allereerst op dat krachtens artikel 6, § 1, IV, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot de bevoegdheid van de gewesten behoren : « Wat de huisvesting betreft : de huisvesting en de politie van woongelegenheden die gevaar opleveren voor de openbare reinheid en gezondheid ». Daaruit volgt dat de afwijking, bij de betwiste bepalingen, van artikel 67 van de Huisvestingscode betrekking heeft op een aangelegenheid waarvoor de gewestwetgever bevoegd is, en niet de federale wetgever.

B.11.2. Met betrekking tot de bouwvallige gebouwen onderwerpen de artikelen 12, § 7, en 27, § 8, van de ordonnantie van 4 maart 1993 overigens aan goedkeuring alleen de beslissingen tot afbraak genomen door de burgemeester : de burgemeester kan de andere politiemaatregelen om de openbare veiligheid te waarborgen, zoals met name het verbieden van de toegang en het ondersteunen, blijven nemen, zonder dat de tussenkomst van de toezichthoudende overheid vereist is.

Wat betreft de maatregelen tot gehele of gedeeltelijke afbraak, ontzeggen de betwiste bepalingen de burgemeester niet iedere bevoegdheid te hunnen aanzien : hij blijft de overheid die ertoe gemachtigd is een dergelijke afbraak te bevelen en het Hof vermag niet ervan uit te gaan dat, zelfs in het geval van uiterst dringende noodzakelijkheid, de toezichthoudende overheid inactief zal blijven gedurende veertig dagen, termijn die de maximumtermijn is.

De betwiste bepalingen kunnen niet worden geacht de uitoefening van de wetgevende bevoegdheden die bij artikel 162 van de Grondwet (vroeger artikel 108) aan de federale overheid

zijn toegewezen en krachtens welke de federale overheid « een veilig en vlot verkeer op openbare wegen, straten, kaden en pleinen » (artikel 135, § 2, tweede lid, 1°, Nieuwe Gemeentewet) aan de waakzaamheid van de gemeenten heeft toevertrouwd, onmogelijk of overdreven moeilijk te maken.

B.12. Aangezien de artikelen 6, § 1, I, 7°, en 7 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, gewijzigd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988, in samenhang gelezen met artikel 4 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, vanuit het oogpunt van de bevoegdheid een grondslag bieden voor de artikelen 12, § 7, en 27, § 8, van de ordonnantie, enerzijds, en die bepalingen geen schending inhouden van artikel 162, tweede lid, van de Grondwet (vroeger artikel 108, tweede lid), anderzijds, dient de argumentatie van de verzoekende partijen in de zaken met rolnummers 604 en 605, volgens welke de betwiste bepalingen niet zouden kunnen zijn gegrond op de andere in het middel bedoelde bijzondere bepalingen, niet te worden onderzocht.

B.13. Het middel afgeleid uit de schending van de bevoegdheidsverdelende regels is niet gegrond.

Ten aanzien van de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en 6bis) (zaken met rolnummers 602 en 603)

B.14.1. Volgens de verzoekende partijen in die zaken voeren de bestreden bepalingen een onderscheid in « tussen de burgemeesters, de gemeenten en de inwoners, naargelang een besluit tot afbraak van een gebouw dat op de bewaarlijst is ingeschreven of beschermd is of een ander gebouw treft, aangezien enkel de eerstgenoemde besluiten aan een goedkeuringstoezicht van de Executieve zijn onderworpen ». Zij voegen hieraan toe : « de middelen die de gewestwetgever heeft aangewend lijken buiten elke verhouding te staan tot het nagestreefde doel ».

B.14.2. Die verzoekende partijen lijken een discriminatie aan te voeren die zou zijn bewerkstelligd onder de door de burgemeester genomen beslissingen tot afbraak : die met betrekking tot de gebouwen die op de bewaarlijst zijn ingeschreven of beschermd zijn en die aan de goedkeuring van de Gewestregering zijn onderworpen, en de overige, waarop die toezichtsmaatregel niet zou wegen.

Noch de door de burgemeester genomen beslissingen, noch de gebouwen zijn personen die de toepassing van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en *6bis*) genieten. Voor zover het middel betrekking heeft op de weerslag die de bestreden bepalingen zouden kunnen hebben op de veiligheid van de inwoners, blijkt niet, om de redenen uiteengezet onder B.11.2, dat de procedure die zij instellen en de termijnen waarin zij voorzien, onevenredig zijn ten aanzien van het nagestreefde doel.

Het middel dat is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en *6bis*) is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 12, §§ 1 tot 6 en 8, artikel 27, §§ 1 tot 7 en 9, en artikel 45

B.15. Vermits de vernietiging van die bepalingen slechts wordt gevorderd in het geval dat het Hof de artikelen 12, § 7, en 27, § 8, zou vernietigen en er geen reden daartoe is, is het niet noodzakelijk om de te hunnen aanzien ontwikkelde middelen te onderzoeken.

Om die redenen,

het Hof

1° in de zaak met rolnummer 601, verklaart het beroep ingesteld door de gemeente Sint-Pieters-Woluwe niet-ontvankelijk en wijst de afstand van J. Vandenhoute, burgemeester van de gemeente Sint-Pieters-Woluwe, toe;

2° in de zaken met rolnummers 602 tot 605, verwerpt de beroepen.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 22 juni 1994.

De griffier,

De wnd. voorzitter,

H. Van der Zwalmen

L. François